

DOINA BUTIURCA
RÉKA SUBA
(editori)

**DICTIONAR MULTILINGV DE GRAMATICĂ I
(A-J)**

(Perspectivă contrastiv-tipologică a obiectului gramaticii
pentru limbile română și maghiară)

**TÖBBNYELVŰ GRAMMATIKAI SZÓTÁR I
(A-J)**

(A román és magyar nyelv grammatikájának összehasonlító-nyelvtipológiai
szempontú megközelítése)

**MULTILINGUAL DICTIONARY OF GRAMMAR I
(A-J)**

(A contrastive-typological perspective of the object of grammar
for Romanian and Hungarian)

INSTITUTUL EUROPEAN
2019

Tabla de materii Tartalom/Contents

Cuvânt înainte / 9
Előszó / 11
Foreword / 13
Abrevieri/Rövidítések/Abbreviations / 15
Recenzii (selectiv) / 17
Szakvélemények (válogatott) / 18
Reviews (selected) / 20
Dicționar/Szótár/Dictionary / 21
Index / 381

A

ABLATIV (caz)

[lat. *ablativus*, i]

en. ablative (case)

fr. ablatif (n.m.)

germ. der Ablativ

magh. ablativus

ro. ablativ (s.n.)

ru. аблатив

Caz existent în limba latină. Apare ca regim al substantivului, adjectivului, pronumelui etc. Este cazul *complementului indirect* al verbului (*Metu liberavit. – A eliberat de spaimă.*) și al adjectivului (*Homines, summo honore... – Oameni vrednici de cea mai înaltă cinstire...*), al complementelor circumstanțiale (*Domo profectus est. – A plecat acasă.*) și se construiește cu/ fără prepoziție (*Gladio feriunt. – Izbesc cu sabia. – complement instrumental; De amicitia dialogus. – Dialog despre prietenie.*). Cazul ablativ nu a supraviețuit în limbile romanice, ca urmare a legilor fonetice de evoluție.

În limba maghiară, o limbă fino-ugrică, cazul ablativ exprimă sursa sau originea, se construiește cu sufixul *-tól/től*. Conform *Gramaticii maghiare* (Balogh 2000) aparține sufixelor cazuale substantivale de bază (sufixe generale). Aceste sufixe pot apărea ca regim al verbului sau al părților de vorbire nominale, împreună cu mărci gramaticale. Ablativul poate exprima: 1. un raport completiv asemantiv cu regent verbal (*függ, elidegenedik, elköszön, kér, örököl, tartózkodik valamitől/valakitől* – depinde, se înstrăinează de ceva/cineva, se abține, moștenește, cere de la cineva/ceva), cu regent adjectival (*független, mentes valamitől* – e independent, e liber de ceva/cineva, a fi fără ceva/cineva); 2. un complement de loc (*Eltávolodik a háztól. – Se îndepărtează de casă.*); 3. complement de timp (*Szerdától dolgozom. – Începând de miercuri, lucrez.*); 4. complement de origine /proveniență (*származik valakitől/valamitől* – provine de la ceva/cineva); 5. complement de cauză (*Bereked az ordítástól. – Răgușește de la urlat.// Felfrissül a víztől. – Se înprospătează de la apă.// Rosszul van az éhségtől. – Îi e rău de foame.*).

A latin nyelvben meglévő esetek egyike, főnév, melléknév, névmás stb. vonzata. A közvetett tárgyi mondatrész kifejezője igei alaptaggal (*Metu liberavit. – A*

eliberat *de spaimă*. – Megszabadít a rettegéstől.), melléknévi alaptaggal (Homines, *summo honore...* – Oameni vrednici *de cea mai înaltă cinstire...* – A legmagasabb elismerésre méltó emberek...), a határozói esetek kifejezője (*Domo profectus est.* – A plecat acasă. – Elment haza.) és állhat előljárószóval vagy anélkül: *gladio feriunt* (Izbesc *cu sabia*. //Lesújtok a karddal. - eszközhatározó); *De amicitia* dialogus (Dialog *despre prietenie* – Beszélgetés a barátságról). Az ablativus nem őrződött meg az újlatin nyelvekben, a hangrendszert illető változások miatt.

A finnugor eredetű magyar nyelvben az ablativus távolító külviszony eset kifejezője, ragja a *-tól/-től*, és a központi (általános) főnévi esetragok közé tartozik, amelyek előfordulnak jeles alakok mellett is, és megjelennek vonzatkeretben (Balogh 2000). A Magyar grammatika alapján kifejezhet: 1. aszemantikus határozót igei alaptaggal (függ, elidegenedik, elköszön, kér, örököl, tartózkodik valamitől/valakitől), melléknévi alaptaggal (független, mentes valamitől); 2. helyhatározót (Eltávolodik a háztól.); 3. időhatározót (Szerdától dolgozom.); 4. eredethatározót (származik valakitől/valamitől); 5. okhatározót (Bereked az ordítástól.// Felfrissül a víztől.//Rosszul van az éhségtől.).

Case in Latin where it applies to the noun, adjective, pronoun, etc. It is the case of the *indirect object* of the verb (*Metu liberavit.* – A *eliberat de spaimă.* – He let go out of fear.) and of the adjective (Homines, *summo honore...* Oameni vrednici *de cea mai înaltă cinstire...* People worthy of the highest praise...), of adverbial modifiers (*Domo profectus est.* – A *plecat acasă.* – He went home.). It is built with or without preposition (*Gladio feriunt.* – *Izbesc cu sabia.* – I hit with the sword. - instrument; *De amicitia* dialogus... – *Dialog despre prietenie...* – Dialogue about friendship...). The ablativus did not survive in the Romance languages, as a result of phonetic evolution.

In Hungarian, a Finno-Ugric language, the ablativus expresses the source or the origin; it is built with the suffix *-tól/-től*, which, according to Balogh's *Hungarian Grammar* (Balogh 2000), belongs to the basic substantival case suffixes (general suffixes), that can appear with verbs and nominal parts of speech, together with other grammatical markers. It may express: 1. an asemantic modification relation with a verbal head (*függ, elidegenedik, elköszön, kér, örököl, tartózkodik valamitől/valakitől*; *depinde, se înstrăinează de ceva/cineva, se abține, moștenește, cere de la cineva/ceva*; depends, becomes estranged, bids farewell, asks, inherits, abstains/refrains from), with an adjectival head (*független, mentes valamitől* – e independent, e liber *de ceva/cineva, a fi fără ceva/cineva* – independent of, free of something/someone); 2. a modifier of place (*Eltávolodik a háztól.* – *Se îndepărtează de casă.* – Moves away from the house.); 3. a modifier of time (*Szerdától dolgozom.* – *Începând de miercuri lucrez.* – I'll be working starting Wednesday.); 4. a modifier of origin/provenance (*származik valakitől/valamitől* – *provine de la ceva/cineva* – stems/comes from someone/something); 5. a modifier

Respect pentru oameni și cărți

of cause (*Bereked az ordítástól.* – Răgușește de la urlat. – Becomes sore [because] of yelling.//, *felfrissül a víztől.* – Se îmbospătează de la apă. – Becomes refreshed thanks to the water.// *Rosszul van az éhségtől.* – Îi e rău de foame. – S/he is sick of hunger.).

Surse

BALOGH 2000: Balogh Judit, A névszórágózás, In: Keszler Borbála (szerk.), *Magyar grammatika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
 BUJOR 1971: I.I.Bujor, Fr. Chiriac, *Gramatica limbii latine*, ediția a II-a, Editura Științifică, București.
 SURHONE ET AL. 2010: Surhone, Lambert M., Timpledon, Miriam T., Marseken, Susan F. (eds). *Supine: Grammar, Accusative Case, Latin, Dative Case, Ablative Case, Latin Declension, Principal Parts, English Language, Romanian Language, Slovene Language, Slovene Verbs*, Betascript Publishing.

ABREVIERE

[lat. *brevis*, *is*]

en. abbreviation
 fr. abréviation (n.f.)
 sigle (n.m.)
 germ. die Abbiaviatur
 magh. rövidítés
 ro. abreviere (s.f.)
 ru. аббревиатура
 аббревиация
 сокращение

Procedeu de reprezentare a unor unități semantice complexe, care au sens unitar [DSL 2005:11]. Modalitate de îmbogățire a lexicului limbii române prin compunere. Tipologia: 1. abreviere la inițială: *CFR*, *UE*; 2. abreviere prin trunchierea cuvintelor care alcătuiesc compusul: *Romtelecom*, *Plafar*; 3. abrevierea termenilor din domeniul științei: *mat.*, *lingv.* etc.

Gramaticile limbii maghiare propun o altă clasificare (v. Keszler – Lengyel 2002, Keszler 2000) a tipurilor de abreviere: 1. acronime (provenite din literele inițiale ale elementelor constitutive ale unor structuri complexe); 2. îmbinări lexicale (dintr-o structură sintagmatică se obțin unități mai mari – de exemplu: *sámtech* – *sámítástechnika* (informatică), *viszlát* – *viszontlátásra* (la revedere); 3. contrageri (prin îmbinarea începutului unui cuvânt cu sfârșitul unui alt cuvânt): din cuvintele *levegő* - aer și *ég* – cer s-a format cuvântul *lég* - atmosferă; 4. contaminări (prin fuzionarea primei și ultimei părți a unor sinonime): din cuvintele *ordít* - urlă și *kiabál*- strigă s-a format cuvântul *ordibál*- țipă.

Olyan összetett szemantika **egységek kifejezésére** szolgáló eljárás, amelyek egységes jelentéssel rendelkeznek [DSL 11]. A román nyelvben a szóalkotás összetétel segítségével megvalósuló módja. Típusai: 1. Betűszóalkotás a kezdőbetűk összevonásával: *CFR, EU*; 2. Mozaikszó-alkotás a szókezdő betűk összevonásával: *Romtelecom, Plafar*; 3. Szaktudományos kifejezések rövidítései: *mat., lingv. stb.*

A magyar grammatikák a következőképpen osztályozzák (ld. Keszler – Lengyel 2002, Keszler 2000): 1. betűszók (többszavas kapcsolat elemeinek kezdőbetűiből jönnek létre); 2. szóösszevonások (a többszavas szerkezetből nagyobb egységeket őriznek meg, pl.: *számtech – számítástechnika, viszlát – viszontlátásra*); 3. szóösszerántás (egyik szó elejéhez a másik szó vége járul, pl.: a *levegő* és *ég* szó összerántásával jött létre a *lég* szó); 4. szóalakvegyülés (két rokon értelmű szó eleje és vége kapcsolódik egymáshoz, pl.: az *ordít* és *kiabál* szavakból jött létre az *ordibál* szóalak).

Representation procedure for complex semantic units that have unitary sense [DSL 11]. Means of enriching the vocabulary through composition. Typology: 1. initialism: *CFR* (Romanian Railroad), *EU* (European Union); 2. abbreviation by reduction of the words that make up the compound: *Romtelecom, Plafar*; 3. abbreviation of terms in the field of science: *mathem., ling., etc.*

Hungarian grammars propose another classification (see Keszler-Lengyel 2002, Keszler 2000): 1. acronyms (stemming from the initial letters of the constituents of complex structures); 2. lexical blends (retaining bigger chunks from a syntagm, for example: *számtech – számítástechnika* (informatics), *viszlát – viszontlátásra* (good-bye)); 3. fusions (combining the beginning of a word and the ending of a different word, for example: from *levegő* (air) and *ég* (sky) we have the word *lég* – atmosphere); 4. contaminations (by joining the first and last parts of synonyms, such as: from *ordít* – howl and *kiabál* – yell, we have the word *ordibál* – scream(s).

Suse

DSL 2005: *Dicționar de Științe ale limbii*, Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană-Dindelegan, Editura Nemira, București..

GUȚU 2003: Gheorghe Guțu, *Dicționar latin-român*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Humanitas, București.

KESZLER 2000: Keszler Borbála (szerk.), *Magyar grammatika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.

KESZLER 2002: Keszler Borbála-Lengyel Klára, *Kis magyar grammatika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

SWAN 2009: Swan, M., *Practical English Usage*, Third Edition, Oxford: Oxford University Press.

ACCENT

[lat. *accentus, us*]

en. accent

fr. accent (n.m)

germ. die Betonung

magh. hangsúly

ro. accent (s.n.)

ru. акцент

ударение

Fenomen de natură fonică suprasegmentală, prin intermediul căruia o unitate dintr-o structură este pusă în relief. Această unitate contrastează cu celelalte unități, prin distribuția diferențiată a intensității.

A szupraszegmentális elemek közé tartozó hangjelenség, amelynek segítségével egy adott szerkezet valamely egységére nagyobb nyomaték kerül. Ez az egység a hangerő intenzitásának eltérő eloszlása által különül el a többitől.

A phenomenon pertaining to suprasegmental phonetics, through which a unit in a structure is emphasized. This unit is contrasted to other units by differential distribution of intensity.

Suse

DSL 2005: *Dicționar de Științe ale limbii*, Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană-Dindelegan, Editura Nemira, București.

GUȚU 2003: Gheorghe Guțu, *Dicționar latin-român*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Humanitas, București.

HRISTEA 1981: Th. Hristea, *Accentul românesc și funcțiile lui*, în *Tribuna României*, 10, nr. 218, p.11.

PUȘCARIU 1959 : Sextil Pușcariu, *Presiunea și înălțimea (accentul) în Limba română* vol II, *Rostirea*, Editura Academiei, București.

ROACH 2000: Roach, P., *English Phonetics and Phonology*, Cambridge University Press: Third Edition.

ZAFIU 2007: Rodica Zafiu, *Accentul*, în *România Literară* nr. 8, București .

ACCENT AFECTIV

[lat. *accentus, us*]

en. affective tone/variable

fr. accent (n.m) affectif

germ. affektive Betonung

magh. affektív hangszűly
érzelmi hangszűly
emfatikus hangszűly

ro. accent (s.n.) afectiv
accent (s.n.) emoțional
accent (s.n.) emfatic

ru. аффективный акцент
эмоциональный акцент

Modalitate subiectivă de accentuare, de natură emoțională, având funcție expresivă; apare în opoziție cu accentul intelectual (obiectiv, neparticipativ) și se deosebește de accentul prozodic. Accentul afectiv are un rol deosebit în limbă: 1. contribuie la variația de ton în vorbirea afectivă; 2. concură alături de alte mijloace (repetiția, dublarea unor foneme, accelerarea, încetinirea ritmului rostirii), la realizarea expresivității nivelului fonetic al limbii: *maaare!* *maare!*; 3. cuvântul/ enunțul primesc valori contextuale, în funcție de accentuarea afectivă: *A învățat?* (nu se știe dacă a învățat), *A învățat!* (în sfârșit, în mod sigur, a învățat!), *A învățat!* (mă surprinde faptul că a învățat) etc. 4. în fonetică sintactică: silaba negației poate primi accent afectiv în forma negativă a verbelor (*Nú arunca!* *Nú adormi!*). Dacă vocala negației se elidează, accentul afectiv - amplasat pe silaba formată după elidare - pare să preia funcția afectivă (v. Sextil Pușcariu 1959) a negării: *N-ărunca!* *N-ádormi!*

În limba maghiară, accentul de tip emfatic presupune întotdeauna și o negație latentă, în aceste cazuri, scopul fiind evidențierea sensului elementului accentuat și implicit, negarea elementului aflat în contrast cu unitatea lexicală accentuată (Szikszainé Nagy 2006).

A hangsűlyozás szubjektív, emocionális természetű módja, funkciója az expresszivitás; szemben áll mind az értelmi (objektív, a kívül maradást kifejező), mind a prozódiai hangsűllyal. Az affektív hangsűlynak fontos szerepe van a nyelvben: 1. hatással van a hangmagasság változásaira az érzelmi töltetet hordozó beszűdben; 2. más eszközök mellett (ismétlés, egyes hangok megkettűzése, a beszűdiram növelése vagy csökkentése) hozzájárul a fonetikai eszközökkel megvalósuló nyelvi expresszivitáshoz: *A învățat?* (tanult? – nem tudni pontosan, hogy tanult-e), *A învățat!* (tanult! – végre biztosan tanult!), *A învățat!* (tanult! – meglep, hogy tanult) stb. 4. a mondatfonetikában: az ígék tagadó formáiban a tagadást hordozó szótag kaphat affektív hangsűlyt (*Nú arunca!* *Nú adormi!* – ne dobd el! ne aludj el!). Ha a tagadószű utolsó magánhangzója kiesik, a rákövetkező szótagra áthelyezűdű affektív hangsűly hordozza a tagadás affektív funkcióját (ld. Sextil Pușcariu 1959): *N-ărunca!* *N-ádormi!* A magyar nyelvben az emfázisból eredű nyomatéktűbblet mindig rejtett tagadást feltételez, és ilyenkor éppen a hangsűlyos egység jelentésének kiemelése a cél, kimondatlanul pedig az ellentétének tagadása (Szikszainé Nagy 2006).

Subjective means of accentuation of an emotional nature with expressive function; it appears in opposition to intellectual accent (objective, nonparticipatory) and differs from the prosodic accent. The affective tone has a special role in language: 1. it contributes to tonal variation in affective speech; 2. concurs with other means (repetition, doubled phonemes, accelerating and slowing down the rhythm of speech) to achieving phonetic expressivity of language: *maaare! maare! – biiiig! biiiig!*; 3. the word/utterance receives contextual values, in accordance with affective tonality: *A învățat?* – did he study? (not known whether he did or didn't), *A învățat!* – he studied! (at last, certainly!), *A învățat!* – he studied! (I am surprised that he actually studied), etc. 4. in syntactic phonetics: a negation syllable may receive an affective tone in the negative form of verbs (*Nú arunca!* – do NOT throw! *Nú adormi!* – do NOT fall asleep!). If the negation vowel is elided, the affective tone, placed on the syllable formed after elision, will take on the affective function of negation (see Sextil Pușcariu 1959): *N-árunca!* – don't throw! *N-ádormi!* – don't fall asleep! In Hungarian, the affective tone almost always presupposes a latent negation, and in these cases, the purpose is to highlight the sense of the stressed element, as well as, implicitly, to deny the element in contrast with the stressed lexical unit (Szikszainé Nagy 2006).

Surse

- DAVIES 2007: Davies, A., *An Introduction to Applied English Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
 HRISTEA TH. 1981: Th. Hristea, *Accentul românesc și funcțiile lui*, în *Tribuna României*, 10, nr. 218, p.11, București.
 PUȘCARIU 1959: Sextil Pușcariu, *Presiunea și înălțimea (accentul) în Limba română* vol II, *Rostirea*, București, Editura Academiei, București.
 SZIKSZAINÉ 2006: Szikszainé Nagy Irma, *Leíró magyar szövegten*, Osiris, Budapest.

ACCENT ASCUȚIT

[lat. *accentus*, *us*]

- en. acute accent
 fr. accent (n.m) aigu
 germ. der Akut
 magh. éles ékezettel jelölt hangsúly
 ro. accent (s.n.) ascuțit
 ru. острое ударение

Semn diacritic folosit în sistemele de scriere ale multor limbi contemporane, pentru a marca vocalele închise (franceză, occitană), vocalele lungi (maghiară: *é -e*), o accentuare neobișnuită (catalană, portugheză, spaniolă). Accentul

ascuțit nu este utilizat în limba română decât pentru a marca accentul în omonime : *copii, còpii; acéle, ácele* etc.

Több ma élő nyelvben használatos diakritikus jel, a zárt ejtésű magánhangzók (francia, okszítán), hosszú magánhangzók (magyar é – e), különleges hangsúlyozás (katalán, portugál, spanyol) jelölésére szolgáló mellékjel. Az éles ékezettel jelölt hangsúly a román nyelvben kizárólag az azonos alakú szavak szóhangsúlyának jelölése esetén használatos: *copii, còpii; acéle, ácele* stb.

Diacritical mark used in the writing systems of many contemporary languages to signal close vowels (French, Occitan), long vowels (Hungarian: é -e), an unusual stress (Catalan, Portuguese, Spanish). The acute accent is used in Romanian only to mark the accent in homonyms: *copii, còpii* (children, copies); *acéle, ácele* (those, needles), etc.

Surse

CONSTANTINESCU-DOBRIOR 1980: Gheorghe Constantinescu-Dobridor, *Mic dicționar de terminologie lingvistică*, Editura Albatros, București.

MOSELEY 2012: Moseley, D., *ACE Spelling Dictionary 4th revised edition*. Learning Development AIDS.

ACCENT DE INTENSITATE

[lat.*accentus, us*]

en. prominence

fr. accent (n.m) d'intensité

germ. intensive Betonung

magh. nyomatékos hangsúly

v. dinamikus hangsúly

ro. accent (s.n.) de intensitate

accent (s.n.) dinamic

ru. интенсивное ударение

динамическое ударение

силовое ударение

Creșterea intensității în articularea unei silabe (v. I. Jordan, V. Robu, 1978), în comparație cu intensitatea articulării ei constante se numește accent de intensitate, dinamic sau energetic. Accentul de intensitate se întâlnește rar în stare pură. Accentul de intensitate depinde de amplitudinea sunetelor și apare în limbi precum româna, franceza, italiana, engleza, germana, rusa, maghiara etc.

În vorbirea maghiară, variațiile amplitudinii sunetelor pot indica intențiile vorbitorului, motivațiile sale raționale și afective, dar pot exprima și evidențierea sau opoziția (Kassai 1998), de exemplu: *A fiad nem a kisautóBA, hanem az autó TEtejére ült fel.* – Fiul tău nu s-a urcat ÎN mașinuță, ci PE mașinuță.; *Nem a legSZEbb, hanem a legFIatalabb.* – Nu e cea mai FRUmoasă, ci cea mai TÂNără.

Cu ajutorul accentului se pot reliefa elementele importante ale comunicării, orientând atenția interlocutorului asupra acestora (Kassai 1998). În vorbirea maghiară, datorită unor factori emoționali pot fi accentuate și acele unități care, în mod uzual pot avea doar accent secundar: în cazul cuvintelor simple – de regulă a treia silabă; în cazul cuvintelor compuse – prima silabă de la cel de-al doilea component precum și ultima silabă de la o secvență acustică (Elekfi-Wacha 2003): *MegŐrülök!* – ÎnNEbunesc!; *ÖsszeTÖröm Ám!* – ZdroBESC TOT!

Valamely szótag hangzásbeli nyomatéktöbbletét (ld. Iorgu Iordan, Vladimir Robu, 1978), szemben a szokásos hangsúlyviszonyaival, *nyomatékos* vagy *dinamikus hangsúly*nak nevezzük. Ritkán figyelhető meg tiszta formában, és a hangmagasság emelkedésének függvénye. Olyan nyelvekben fordul elő, mint a román, francia, olasz, angol, német, orosz, magyar stb.

A magyar beszédben a nyomatékbeli eltérés mutathatja a beszélő szándékát, értelmi és érzelmi indítékait, de kiemelést és szembeállítást is kifejezhet (Kassai 1998), pl. *A fiad nem a kisautóBA, hanem az autó TEtejére ült fel.*; *Nem a legSZEbb, hanem a legFIatalabb.*

A hangsúly segítségével lehetőség van a közlés fontos és lényeges elemeinek kiemelésére, ennél fogva rájuk irányíthatjuk a hallgató figyelmét (Kassai 1998). A magyar beszédben érzelmi telítettség hatására mellékhangsúlyos helyek is hangsúlyt kaphatnak, azaz egyszerű szavakban rendszerint a harmadik szótag, összetett szavakban az utótag első szótagja, illetve a szólam vagy hangsúlyszakasz utolsó szótagja (Elekfi-Wacha 2003), pl.: *MegŐrülök!*; *ÖsszeTÖröm Ám!*

Delivering more intensity in the articulation of a syllable (see I. Iordan, V. Robu, 1978), as opposed to its regular articulation is called prominence, or dynamic/energetic accent. Prominence is rarely encountered in pure form. It depends on the amplitude of sounds and appears in languages, such as: Romanian, French, Italian, English, German, Russian, Hungarian, etc.

In Hungarian speech, the variation of sound prominence may indicate the speaker's intentions, rational and affective motivations, but can also express emphasis or opposition (Kassai 1998), for instance: *A fiad nem a kisautóBA, hanem az autó TEtejére ült fel.* - Fiul tău nu s-a urcat ÎN mașinuță, ci PE mașinuță. – Your son did not climb INTO the car, but ONTO the car.; *Nem a legSZEbb, hanem a legFIatalabb.* – Nu e cea mai FRUmoasă, ci cea mai TÂNără. – She is not the most

BEAUTiful one, but the YOUNGest one. With the help of the accent, elements that are important in the act of communication can be highlighted, guiding the interlocutor's attention towards them (Kassai 1998). In Hungarian speech, due to emotional factors, those units may be emphasised which usually carry only a secondary accent, such as in the case of simple words, where the third syllable is stressed, with compounds only the second component and the last syllable, in the case of an acoustic sequence (Elekfi-Wacha 2003). Examples: *MegŐrülök!* – ÎnNEbunesc! – I'm GOing CRAzy!; *ŐsszeTÖröm Ám!* – ZdroBESC TOT! – BreakING EVERYthing!

Surse

GRAUR 1972: Al. Graur, *Lingvistica pe înțelesul tuturor*, Editura Enciclopedică Română, București.

ELEKFI 2003: Elekfi László-Wacha Imre, *Az értelmes beszéd hangzása*, Szemimpex, Budapest.

IORDAN 1978: Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București.

KASSAI 1998: Kassai Ilona, *Fonetika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

LAVER 1994: Laver, J., *Principles of Phonetics*. Cambridge: Cambridge University Press.

TRASK 1996: Trask, R.L., *A Dictionary of Phonetics and Phonology*. London and New York: Routledge.

ACCENT FIX

[lat. *accentus*, *us*]

en. fixed accent/stress

fr. accent (n.m) fixe

germ. fester Akzent

magh. kötött hangsúly

ro. accent (s.n.) fix

ru. фиксированное ударение

Tip de accent al cărui loc este condiționat fonetic sau morfosintactic. Apare în limbi precum franceza (accentul cade pe ultima silabă), maghiara (accentul cade pe prima silabă), ceha, polona etc. În limba maghiară, accentul de pe prima silabă a cuvântului este doar un accent potențial, depinzând de poziția cuvântului în propoziție; apare doar atunci când unitatea lexicală necesită o evidențiere acustică, dintr-un anumit punct de vedere (Elekfi-Wacha 2003).

Accentul în limba română este liber. Cu toate acestea, în timpul flexiunii nominale și verbale, accentul își menține locul din forma de bază, în întreaga paradigmă. În limba română, în flexiunea nominală și în flexiunea verbală,